

Keywords: *mass psychology, N. K. Mikhailovsky, social psychology, V. M. Khvostov, social awareness, research.*

УДК 159.9

Олексій Михайлович СКЛЯРОВ,

студент 4 курсу факультету № 6 (права та масових комунікацій)
Харківського національного університету внутрішніх справ;

Алла Андріївна ШИЛІНА,

кандидат психологічних наук,
доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 (права та масових комунікацій)
Харківського національного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ІНТОЛЕРАНТНОСТІ ОСІБ ПРОТЕСТАНТСЬКОГО ВІРОСПОВІДАННЯ

У даній статті автори розкривають особливості толерантності до невизначеності у людей протестантського віросповідання. Автори порівнюють різні аспекти толерантності між протестантами та особами, які не відносять себе до жодного віросповідання.

Ключові слова: *психологія, толерантність, невизначеність, протестантизм, поведінка.*

Формування культури толерантності набуває особливої актуальності у світі, глобалізації, яка відбувається нині [4]. У сучасному світі спостерігається зростання агресії, зростання не терпимості людей один до одного. Йде стрімкий розвиток суспільства. Відбувається заміन старих устроїв, тенденцій, моральних норм – новими, іншими. Внаслідок чого у багатьох людей виникає тривога, фрустрація, агресія. У звичайних людей пропадає впевненість у завтрашньому дні, з'являється страх перед невідомістю. Ми припускаємо, що більш стійкими до цих умов є люди протестантського віросповідання.

Дослідженням толерантності в психології займалися різні автори. Поняття толерантності має ряд визначень. Наприклад, у психологічному словнику Петровського-Ярошевського визначено толерантність як: відсутність або ослаблення реагування на будь-якої несприятливий фактор, в результаті зниження чутливості до його впливу [3].

Ніколсон визначає толерантність через п'ять безперечних властивостей (характеристик): наявність відхилення (Deviance). Важливість (не тривіальність) відхилення (Importance); Моральне незгоду з тим, що відбувається (незгоду з відхиленням) – (Moral Disapproval); Здатність придушити відхилення (Power); Невтручання (не відторгнення, Non-rejection)[1].

М. Б. Хомяков визначає толерантність як: «морально виправдана відмова від вживання сили впливу на існування морально неприйнятнього явища» [4]. На думку М. Б. Хомякова толерантність потрібна тільки по відношенню до того, до чого взагалі не можна ставитися терпимо [5].

Серед дослідників, що займалися дослідженням толерантності до невизначеності можна відзначити Е. Френкель-Брансвік, С. Бохнер, автори вводять поняття вторинних характеристик толерантності до невизначеності, відносячи до них такі особистісні риси, як авторитаризм, догматизм, ригідність, закритість до нового, наявність етнічних забобів, низька креативність, тривожність, схильність до екстрапунітивних реакцій, агресивність [2].

Осін С. Н. виділив такі характеристики толерантності до невизначеності як відношення до новизни, до складних задач, до не визначеності, перевага до

невизначеності та толерантність до невизначеності [2]. Саме такими характеристиками толерантності до невизначеності ми користувались в нашому дослідженні, для вивчення особливості толерантності до невизначеності людей протестантського віросповідання. А питання толерантності та релігії досліджували такі автори, як: М. В. Хомяков, Ю. Решетніков, М. Ледовський та Інші.

У даній роботі ми дослідили особливості толерантності людей протестантського віросповідання та людей які не відносять себе до жодної релігії.

У даному дослідженні прийняли участь 27 осіб протестантського віросповідання «Харківської християнської церкви», п'ятидесятницької деномінації від 19 до 25 років, у якості контрольної групи нами було обрано 27 осіб, від 17 до 19, студентів Харківського університету внутрішніх справ, напряму психологія, які не ідентифікують себе через свою релігію.

Для проведення дослідження нами була обрана методика «Новий опитувальник толерантності до невизначеності». Для обробки даних використовувався t-критерій Ст'юдента для незалежних вибірок.

Результати дослідження толерантності до невизначеності у віруючих та невіруючих досліджуваних наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники толерантності до невизначеності в групах досліджуваних

Групи Шкали	Віруючі	Невіруючі	t	P
Толерантність до невизначеності	58,2±9	60,9±7	1,2	-
Інтолерантність	68,2±7,5	67,1±8,4	0,5	-
Міжособова інтолерантність до невизначеності	35,4±7,4	32,8±9,5	1,1	-

В результаті проведеного дослідження статистично достовірна відмінність була виявлена за шкалою міжособова інтолерантність до невизначеності.

За такою шкалою як, толерантність до невизначеності, статистично достовірних відмінностей виявлено не було (60,9±7 та 58,2±9). Показники обох груп знаходяться в районі середнього. Таким чином можемо говорити про те, що для обох груп характерна оптимістично оцінювати свої успіхи та невдачі, прагнення до змін, до новизни, оригінальності, мати можливість самостійності і виходу за рамки прийнятих обмежень. Разом з тим, можна сказати, що в обох групах є схильність до меншої рефлексивності, та схильність швидко переходити від планів до дій.

За такою шкалою як, інтолерантність статистично достовірних відмінностей не було виявлено. В обох групах експериментальній та контрольній, показники знаходяться на високому рівні (68,2±7,5 та 67,1±8,4). Це говорить про те що, в для респондентів обох груп характерно фокусування на прагненні до ясності, впорядкованості у всьому і неприйняття невизначеності, припущення про провідну роль правил і принципів, дихотомічне поділ правильних і неправильних способів, думок цінностей, але ми бачимо також, що у групі віруючих, інтолерантність властива дещо більше.

За такою шкалою як, міжособова інтолерантність до невизначеності, статистично достовірних відмінностей не було виявлено. В обох групах віруючих та невіруючих,

показники знаходяться на середньому рівні ($35,4 \pm 7,4$ та $32,8 \pm 9,5$). Таким чином, можна сказати, що для групи віруючих та невіруючих в однаково характерне прагнення до ясності, та контролю в міжособових відношеннях. В цілому це співвідноситься з критеріями монологічності, статичності в відношеннях з іншими, але ми бачимо що, для групи віруючих міжособова інтолерантність до невизначеності, властива дещо більше.

При виявленні особливостей інтолерантності до невизначеності в людей протестантського віросповідання було виявлено, що не має особливостей щодо інтолерантності, толерантності до невизначеності та міжособової інтолерантності до невизначеності. Толерантність та міжособова інтолерантність до невизначеності в обох групах знаходяться на середньому рівні, а інтолерантність в обох групах на високому рівні, що говорить про однакову схильність обох груп, до ясності, та контролю в між особових відношеннях.

Список використаних джерел

1. Николсон П. Толерантность как моральный идеал / П. Николсон // Толерантность. Вестник УрМИОН. – 2001. – № 1. – С. 129–147.
2. Осин Е. Н. Факторная структура версии шкалы общей толерантности к неопределённости Д. МакЛейна / Осин Е. Н. // Психологическая диагностика. – 2010. – № 2. – С. 65–86.
3. Психологический словарь / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – 2-е изд., исправ. и доп. – М. : Политиздат. – 494 с.
4. Толерантность / общ. ред. М. П. Мчедлова. – М. : Республика, 2004. – 416 с.
5. Хомяков М. Б. Толерантность: парадоксальная ценность [Електронний ресурс] / Хомяков М. Б. // Журнал социологии и социальной антропологии. – 2003. – Том VI. – Вып. 4. – Режим доступу: <http://www.old.jourssa.ru/2003/4/4aHomiakov.pdf>.
6. Хомяков М. Б. Толерантность и ее границы: размышления по поводу современной англо-американской теории / Хомяков М. Б. // Философские и лингво-культурологические проблемы толерантности : монография. – М. : Олма Пресс, 2005. – С. 15–29.

Одержано 09.02.2016

В данной статье авторы раскрывают особенности толерантности к неопределенности у людей протестантского вероисповедания. Авторы сравнивают различные аспекты толерантности между протестантами и людьми, не относящих себя к активным последователям никакого вероисповедания.

Ключевые слова: *психология, толерантность, неопределенность, протестантизм, поведение.*

In this article authors reveal the characteristics of tolerance to uncertainty in people of the Protestant religion. The authors compare the various aspects of tolerance between Protestants and people do not identify themselves with any active followers of religion.

Keywords: *psychology, tolerance, uncertainty, protestantism, behavior.*

